

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

DIRECTIONS OF ACTIVATING THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE NATIONAL ECONOMY

У статті досліджено результативність інноваційного підприємництва в національній економіці. Визначено, що інноваційне підприємництво є динамічним процесом постійних інноваційних перетворень. Зазначено, що оцінку інноваційного підприємництва доцільно розглядати через результативність інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Проаналізовано динаміку основних показників інноваційної активності в Україні. На основі проведеного аналізу основних показників виявлені сильні та слабкі сторони, а також визначені основні можливості активізації інноваційного підприємництва в Україні. Досліджено чинники, які містять загрозу розвитку інноваційного підприємництва. Наголошено, що активному розвитку інноваційного підприємництва в Україні заважає низка чинників зовнішнього середовища, що позначається як на загальній кількості суб'єктів господарювання, які впроваджують інновації, так і на результативності їх інноваційної діяльності. Розроблено пропозиції щодо активізації розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, активізація інноваційного підприємництва, інноваційна діяльність, розвиток, показники інноваційної активності, чинники, напрями активізації.

В статье исследованы результативность инновационного предпринимательства

в национальной экономике. Определено, что инновационное предпринимательство является динамическим процессом постоянных инновационных преобразований. Отмечено, что оценку инновационного предпринимательства целесообразно рассматривать через результативность инновационной деятельности субъектов хозяйствования. Проанализирована динамика основных показателей инновационной активности в Украине. На основе проведенного анализа основных показателей выявлены сильные и слабые стороны, а также определены основные возможности активизации инновационного предпринимательства в Украине. Исследованы факторы, которые содержат угрозу развития инновационного предпринимательства. Отмечено, что активному развитию инновационного предпринимательства в Украине мешает ряд факторов внешней среды, сказывается как на общем количестве субъектов хозяйствования, которые внедряют инновации, так и на результативности их инновационной деятельности. Разработаны предложения по активизации развития инновационного предпринимательства в Украине.

Ключевые слова: инновационное предпринимательство, активизация инновационного предпринимательства, инновационная деятельность, развитие, показатели инновационной активности, факторы, направления активизации.

УДК 330.341.1(477): 316.334.23

<https://doi.org/10.32843/bses.50-65>

Крилова О.О.

здобувач

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій

Krylova Olena

Black Sea Research Institute of Economics and Innovation

The purpose of the article is to develop ways to intensify innovative entrepreneurship in Ukraine. It is determined that entrepreneurial initiative by business entities, the use of effective tools to stimulate innovation, creativity and efficiency of innovation can stimulate innovative entrepreneurship and promote innovation. The methodological basis of this work is the synthesis of general scientific methods of theoretical and empirical research (method of cognition, analysis and synthesis, generalization and systematization of information). Results. It is determined that innovative entrepreneurship is a dynamic process of constant innovative transformations. Innovative entrepreneurship covers all stages of the innovation cycle: from developing a new idea to obtaining concrete results of bringing a product to market. The main subjects of innovative entrepreneurship can be any enterprises and organizations that carry out innovative activities or are innovatively active. It is noted that the assessment of innovative entrepreneurship should be considered through the effectiveness of innovative activities of economic entities. The dynamics of the main indicators of innovation activity in Ukraine is analyzed. Based on the analysis of the main indicators, the strengths and weaknesses were identified, as well as the main opportunities for intensifying innovative entrepreneurship in Ukraine were identified. Factors that threaten the development of innovative entrepreneurship are studied. Practical implications. The analysis revealed the following: the strengths of the possible activation of an innovative enterprise include: the ability to generate new ideas; accumulated experience of successful innovation, cooperation between science and business; weaknesses should be identified: insufficient funding for science and education, tendencies to reduce almost all indicators of innovation efficiency, which requires rapid implementation of measures to curb their further development in the field of innovation. Thus, in order to intensify innovative entrepreneurship in the near future it is advisable to implement a number of measures, the tasks of which cover the following main areas of change: awareness of the ability of the national economy to innovate, creating conditions for new products, increasing competitiveness; ensuring the diversification of sources of financing of innovative activities of enterprises in order to reduce the cost of acquisition and use of innovative products; establishing close and productive interaction of the main participants of innovative entrepreneurship.

Key words: innovative entrepreneurship, activation of innovative entrepreneurship, innovative activity, development, indicators of innovative activity, factors, directions of activation.

Постановка проблеми. Важливість активізації інноваційного підприємництва усвідомлюється будь-яким суб'єктом господарювання, адже саме нові інноваційні ідеї, рішення втілені у конкретний продукт спроможній забезпечувати конкурентні переваги. Проте, активному розвитку інноваційного підприємництва в Україні заважає низка чинників зовнішнього середовища, що позначається як на загальній кількості суб'єктів господарювання, які впроваджують інновації, так і на результативності

їх інноваційної діяльності. Серед вагомих чинників, які стримують розвиток інноваційного підприємництва, насамперед, варто відзначити незначний попит з боку споживачів на інноваційну продукцію, недостатній обсяг фінансування науково-технічного розвитку національної економіки; обмеженість інструментів венчурного фінансування; недосконалість мотивації до активної інноваційної діяльності.

Наявність підприємницької ініціативи суб'єктами господарювання, застосування дієвих

інструментів стимулювання інноваційності, креативності та результативності інноваційної діяльності спроможні суттєво активізувати інноваційне підприємництво та в цілому ефективність інноваційного процесу.

Світовий досвід доводить, що суттєвим аспектом активізації інноваційного підприємництва доцільно розглядати зближення між учасниками інноваційного процесу у напрямі посилення мотивації у створенні та використанні інновацій. Реалізація такої взаємовигідної співпраці між учасниками дасть змогу прискорити технологічне оновлення підприємств, забезпечити відновлення промисловості та створення нових високотехнологічних виробництв на національному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням активізації інноваційних процесів, результативності інноваційної діяльності, розвитку інноваційного підприємництва присвячено значну кількість наукових досліджень. Разом з тим, динамічність зовнішнього середовища, його складність та непередбачуваність спричиняють перешкоди, зумовлюють нові виклики на шляху розвитку інноваційних процесів, що потребує постійного удосконалення існуючих механізмів, пошук та своєчасне використання нових можливостей та дієвих інструментів для активізації інноваційного підприємництва. Зокрема, в Україні ґрунтовні напрацювання щодо комерціалізації результатів інноваційної діяльності, напрями стимулювання активності у сфері інновацій, систематизація основних інструментів активізації інноваційного підприємництва, фінансові аспекти підтримки розвитку інноваційного підприємництва та запровадження податкових стимулів в цій сфері в сучасних умовах містяться у працях таких авторів Гейця В.М. [1], Мельник О.С. [2], Павленко І.А. [3], Лях О.В., Ляшенко В.І., Кузьменко Н.В. [4], О.Ю. Івченкова [5] та багатьох інших.

Незважаючи на значну кількість публікацій з питань активізації інноваційного підприємництва, більшою мірою вони стосуються розвитком малого та середнього бізнесу у сфері створення та поширення інновацій. Разом з тим, для будь-якого підприємства характерне розуміння інноваційного підприємництва як перманентного потоку інноваційних рішень, а тому питання активізації такої діяльності в економіці України та посилення її результативності потребують поглибленої уваги. Такими напрямками подальшого дослідження є виявлення чинників, які перешкоджають активізації результативності інноваційної діяльності підприємств та розробка комплексу заходів з пошуку можливостей для усунення основних перешкод розвитку інноваційного бізнесу.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розробці пропозицій щодо активізації розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У найбільш загальному розумінні під інноваційним підприємництвом є діяльність, яка орієнтована на застосування нових підходів, сировини, ідей, продукцію з метою задоволення попиту споживачів. Інноваційне підприємництво охоплює всі стадії інноваційного циклі: від ініціації нової ідеї до отримання конкретних результатів від ринкового використання продукту. Основними суб'єктами інноваційного підприємництва можуть бути будь-які підприємства та організації, які здійснюють інноваційну діяльність чи є інноваційно активними.

Інноваційній активності підприємств мають бути притаманні певні характеристики:

- високий рівень гнучкості, що дає змогу забезпечувати постійне оновлення продукції та витримувати конкуренцію;
- креативність, що дає змогу забезпечувати постійний потік нових ідей для принципово нових продукції та процесів;
- швидкість реагування на трансформацію у потребах споживачів;
- висока мотивація до інноваційної активності, самостійність у прийнятті рішень.

Для розробки дієвих заходів активізації інноваційного підприємництва, у першу чергу, доцільно зосередити увагу на виявленні сильних і слабких сторін розвитку інноваційного підприємництва, а також можливостей та загроз для його активізації в Україні.

У цьому сенсі важливою є оцінка існуючого рівня інноваційного процесу, його забезпеченість кадрами та фінансовими ресурсами, рівнем розвитку інноваційної інфраструктури, налагодженням інтеграційних відносин між основними учасниками інноваційного процесу, результативність інноваційної діяльності, наявність попиту на інноваційну продукцію тощо.

Про загальний стан інноваційної активності, що визначає перспективність реалізації інноваційних процесів та мотивацію до інноваційного підприємництва можна відслідкувати за оцінкою низки базових показників. Такий аналіз основних показників дає змогу здійснити певні суттєві узагальнення щодо можливостей активізації інноваційного підприємництва в національній економіці.

Незначним коливанням (близько 1-2%) характеризується динаміка кількості інноваційно активних промислових підприємств впродовж останніх 19 років. В середньому частка таких підприємств близько 16% від загальної кількості промислових підприємств. Аналогічна тенденція характерна для динаміки частки підприємств, які впроваджували інновації. В середньому коливання між щорічними показниками складає 2–3%. Разом з тим, в окремі періоди підприємства демонструють щорічне зростання (2010–2013 рр., 2014–2016 рр.). Однак, для частки інноваційно активних

підприємств та для підприємств, які впроваджують інновації 2019 рік відзначився зменшенням майже на 2% порівняно з 2018 р. Зростанням практично удвічі у 2019 р. порівняно з 2018 р. характеризується зміна частки обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції промислових підприємств. Але порівняно з показником 2010 р. спостерігається суттєве падіння (майже у 3 рази) (табл. 1).

За даними Державної служби статистики України, питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП за 2010–2019 рр. зазнала суттєвого зменшення (з 0,91% до 0,43%). Зменшилась також частка витрат на наукові та науково-технічні роботи за рахунок держбюджету 0,12% відсотків від ВВП у 2019 р. порівняно з 0,34% показника 2010 р. (табл. 2).

За 2010–2019 рр. суттєво скоротились видатки на освіту та науку. Так, обсяг видатків на науку зменшився у 4 рази з 0,8% від ВВП до 0,2%, на освіту – з 6,4% до 4,3% від ВВП.

Незважаючи на незначне коливання, скорочується також чисельність спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи, до чисельності зайнятого населення (на 1 тис. осіб). Так, впродовж 2010–2019 рр., таке скорочення склало 0,7%.

Відносна стабільність характерна для динаміки витрат на інновації у% до загального обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг).

За період 2010–2019 рр. суттєве скорочення спостерігалось лише 2016–2018 рр. з 1,1% до 0,4%.

Позитивною характеристикою слід розглянути зростання показників міжнародної реєстрації об'єктів промислової власності (табл. 3). Так, у 2019 р. цей показник зріс до 657 одиниць порівняно з 484 од. 2010 року. Разом з тим, скорочення зазнала кількість отриманих охоронних документів. Якщо у 2010 р. їх кількість налічувала 5,3 тис. одиниць, то у 2019 р. вже 3,85 тис. од.

Таким чином, підводячи підсумок щодо перспектив активізації інноваційного підприємництва можна виділити наступне:

– до сильних сторін щодо можливої активізації інноваційного підприємства можна віднести: наявність високого рівня кадрової складової наукового потенціалу, що характеризує здатність до генерування нових ідей; накопичений досвід успішної інноваційної діяльності, співпраці науки та бізнесу, про що свідчать основні показники інноваційної діяльності, чисельність інноваційно активних підприємств та підприємств в промисловості, які впроваджують інновації;

– *слабкими сторонами* для активізації інноваційного підприємництва слід виділити: недостатній обсяг фінансування науки та освіти, тенденції до зменшення практично за всіма результативними показниками інноваційної діяльності, що потребує швидкого запровадження заходів стримування їх

Таблиця 1

Показники загальної характеристики інноваційного підприємництва

Індикатори	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Частка підприємств, що впроваджують інновації, в загальній кількості промислових підприємств, %	11,5	12,8	13,6	13,6	12,1	15,2	16,6	14,3	15,6	13,8
Кількість інноваційно активних промислових підприємств у % до загальної кількості промислових підприємств	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3	18,9	16,2	16,4	15,8
Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) промислових підприємств, %	3,8	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4	0,9	0,7	0,8	1,3

Джерело: складено за [7–11]

Таблиця 2

Показники можливостей розвитку інноваційного підприємництва

Індикатори	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ступінь зносу основних засобів промисловості, %	74,9	75,9	76,7	77,3	83,5	60,1	58,1	55,1	60,6	56,9
Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, відсотків	0,91	0,80	0,80	0,80	0,69	0,63	0,48	0,45	0,47	0,43
Обсяг витрат на наукові та науково-технічні роботи за рахунок держбюджету, відсотків до ВВП	0,34	0,30	0,34	0,33	0,26	0,20	0,16	0,16	0,17	0,12
Обсяг видатків на науку, відсотків ВВП	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,2
Обсяг видатків на освіту, % до ВВП	6,4	6,2	6,7	6,7	5,9	5,3	5,0	5,4	5,1	4,3
Чисельність спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи, до чисельності зайнятого населення (на 1 тис. осіб)	4,4	4,2	4,0	4,0	3,8	3,9	3,9	3,7	3,5	3,7
Витрати на інновації у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг)	0,8	1,1	0,8	0,7	0,5	0,8	1,1	0,4	0,4	0,5

Джерело: складено за [7–11]

Показники результативності інноваційного підприємництва

Індикатори	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість упроваджених у виробництво нових технологічних процесів, усього тис. од.	2,0	2,5	2,2	1,6	1,7	1,2	3,4	1,8	2,0	2,3
Кількість упроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг), усього тис. од.	2,4	3,2	3,4	3,1	3,7	3,1	4,1	2,4	3,8	2,2
Отримані охоронні документи, тис. од.	5,31	5,25	4,96	5,41	4,81	4,5	4,1	4,05	3,93	3,85
Міжнародна реєстрація об'єктів промислової власності, од.	484	552	498	677	594	622	623	565	506	657

Джерело: складено за [7–11]

подальшого розгортання у сфері інновацій; незначні за обсягом результативні показники щодо охоронних документів;

– можливості для активізації інноваційного підприємства: стимулювання впровадження інновацій на промислових підприємствах дасть змогу активізувати створення нових технологій та нової інноваційної продукції; підвищення ефективності використання наявного науково-дослідного та інноваційного потенціалу; диверсифікація джерел фінансування інноваційної діяльності за рахунок активного впровадження стартапів, поширення світового досвіду створення підприємницьких університетів, що сприятиме зближенню освіти з бізнесом; удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційного підприємництва шляхом заходів стимулювання попиту на інновації з боку бізнесу; підвищення загального рівня інноваційної культури бізнесу та розвиток інноваційного підприємництва за рахунок доступу до фінансових програм ЄС;

– серед основних загроз, на які варто реагувати доцільно виділити: фінансові та адміністративні бар'єри, що стримують розвиток інноваційного бізнесу; недостатній обсяг джерел фінансування інновацій внаслідок високих ставок за кредитами; недостатній розвиток інноваційної інфраструктури; складність підготовки та відбору кваліфікованих працівників для продукування інноваційних ідей; відсутність мотивації у молоді займатися інноваціями; недосконалість та складність процедур отримання охоронних документів щодо об'єктів інтелектуальної власності.

Отже, систематизуючи результати, доцільно акцентувати увагу на необхідності реалізації наступних напрямів активізації інноваційного підприємництва в Україні (рис. 1).

Блок 1. Забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури. Основними завданнями даного блоку заходів є подолання бар'єрів, які стримують розвиток інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва:

- формування об'єктів інноваційної інфраструктури на місцевому рівні;
- створення мережі бізнес-інкубаторів, стратегічних центрів, технопарків, включаючи вищі навчальні заклади;

– формування баз даних інноваційних ідей, що мають бути доступними для підприємців та інших стейкхолдерів;

– надання консультаційної підтримки з захисту інтелектуальної власності, створення стартапів, консультування з питань процесу комерціалізації, маркетингу інновацій.

Блок 2. Нарощення обсягів інноваційної продукції та забезпечення експорту високотехнологічної продукції. Завдання цієї групи включають заходи, пов'язані з нарощенням виробництва інноваційної продукції та частки високотехнологічного експорту:

- моніторинг розвитку технологій і застосування прогнозування на макро- та мікрорівнях;
- визначення можливостей для виробництва технологій в Україні;
- активне запровадження трансферу технологій;
- розробка програм імпортозаміщення інноваційної продукції;
- стимулювання експорту високотехнологічної продукції.

Блок 3. Стимулювання попиту на інновації. Завдання цієї групи полягають у подоланні перешкод з боку урядових та відомчих структур при стимулюванні попиту на інновації:

- впровадження пільг для компаній, які виробляють інноваційну продукцію;
- запровадження стимулів для підприємств, які купують інноваційну продукцію;
- використання механізму державних закупівель на інноваційну продукцію;
- встановлення пільгових умов оподаткування та застосування преференцій для компаній, які виробляють інноваційну продукцію;
- використання компенсації витрат підприємцям, починаючи з перших трьох років роботи бізнес-інкубатору (відповідно 60, 40 та 20 %).

Блок 4. Диференціація джерел фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності. У межах завдань даного блоку передбачається подолання бар'єрів, які спричиняють обмеження обсягів бюджетних витрат на науково-технічну діяльність та використання інновацій:

- розробка, удосконалення та реалізація нормативно-правового забезпечення функціонування венчурних фондів, інститутів спільного інвестування у сфері інновацій;

Рис. 1. Напрями активізації інноваційного підприємництва

– консалтингове супроводження фандерайзингу, доступу до програм підтримки розвитку інноваційної діяльності, міжнародних грантових програм в інноваційній сфері;

– застосування механізму податкових канікул для суб'єктів інноваційного підприємства;

– розширення переліку високотехнологічного критичного імпорту обладнання та технологій, без стягнення імпортного мита;

– державне гарантування та субсидування відсоткових платежів за кредитами, які видані під експортні контракти технологій та інноваційної продукції.

Блок 5. Формування системи підтримки розвитку інноваційного підприємництва на регіональному та місцевому рівнях. Завдання цієї групи орієнтовані на подолання перешкод результативності функціонування системи підтримки інноваційного підприємства на регіональному та місцевому рівнях:

– надання фінансової, інформаційної, освітньої підтримки за рахунок коштів місцевих бюдже-

тів на основі створення спеціальних фондів підтримки інноваційного підприємства.

Блок 6. Формування сприятливого інституційного середовища для інноваційної діяльності. Ця група вміщує завдання, виконання яких долають перешкоди комплексного законодавчого забезпечення розвитку інноваційного підприємства:

– розробка загальнонаціональної стратегії розвитку інноваційного підприємства до 2030 р.;

– цифровізація адміністративного супроводження діяльності підприємств, зокрема широке використання технології «єдине вікно»;

– підвищення кваліфікації адміністративного персоналу шляхом проведення семінарів, тренінгів, навчальних курсів, круглих столів тощо;

– подолання психологічних бар'єрів;

– запровадження адміністративної відповідальності за затримку прийняття рішень щодо впровадження інновацій.

– залучення професіоналів на всіх етапах реалізації інноваційних проєктів;

– створення єдиної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері технологічних інновацій, включаючи дистанційне навчання;

– розробка мережі «інноваційної підприємницької діяльності» для формування бази контактів для встановлення нових контактів між підприємцями, експертами та вирішення їх проблем та налагодження дієвої співпраці в інноваційній сфері.

Блок 7. Удосконалення інформаційного забезпечення інноваційного підприємництва. У межах цієї групи містяться завдання щодо подолання бар'єрів, пов'язаних з недостатньою поінформованістю суб'єктів інноваційного підприємництва:

– надання безкоштовних консалтингових послуг;
– забезпечення інноваційних підприємців неперервним обміном інформації, забезпечення її доступності та достовірності.

– формування та розвиток системи інформаційної та консалтингової підтримки інноваційного підприємництва на національному рівні.

Блок 8. Забезпечення підвищення рівня інноваційної культури у сфері інноваційного підприємництва. У цій групі передбачене виконання завдань щодо подолання бар'єрів, пов'язаних з недостатнім рівнем інноваційної культури у сфері інноваційного підприємництва:

– формування позитивного іміджу інноваційного підприємця на основі популяризації інноваційних ідей, креативного мислення серед населення;
– підвищення соціальної відповідальності бізнесу.

Таким чином, результати проведеного дослідження свідчать про необхідність вирішення низки завдань задля розвитку інноваційного підприємництва в Україні у сучасних умовах господарювання.

Висновки з проведеного дослідження. Інноваційне підприємництво є динамічною формою інноваційної діяльності, яка забезпечує неперервний потік інноваційних ідей та їх практичного втілення в конкретних інноваційних продуктах.

Для активізації інноваційного підприємництва у найближчій перспективі доцільним вбачається здійснення ряду наступних заходів, завдання яких охоплюють такі основні напрями змін: чітке усвідомлення можливостей національної економіки для продукування інновацій, створення умов для впровадження нової продукції, підвищення рівня її конкурентоспроможності; забезпечення диверсифікації джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств задля зниження витрат придбання та використання інноваційної продукції; налагодження тісної та продуктивної взаємодії основних учасників інноваційного підприємництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. Київ, 2015. 336 с.

2. Мельник О.С. Стан і проблеми розвитку інноваційного підприємництва й науково-технічної діяльності: / *Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми* / О.М. Алимов, О.І. Амоша та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка; НАН України, Ін-т економіки пром-сті; Класичний приватний ун-т. Запоріжжя: Класичний приватний ун-т, 2014. 798 с.

3. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво в трансформаційній економіці України: монографія. Київ: КНЕУ, 2007. 248 с.

4. Лях О.В., Ляшенко В.І., Кузьменко Н.В. Концепція інституційної підтримки інклюзивного підприємства на регіональному рівні. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 2(52). С. 212–232.

5. Івченкова О.Ю., Крикуненко К.М. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку економіки України. *Економ. вісн. Донбасу* № 3(53), 2018. С. 141–146.

6. Хаустов В.К. Інноваційний вимір курсу України на євроінтеграцію. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 2. С. 135–150.

7. Державна служба статистики України : веб-сайт. 2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.01.2020).

8. Статистика, звіти, плани. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) : веб сайт. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/statistics> (дата звернення: 29.01.2020).

9. Education Statistics. Available Indicators. The World Bank : веб сайт. URL: <http://datatopics.worldbank.org/education/indicators> (дата звернення: 29.01.2020).

10. OECD Statistics : веб сайт. URL: <https://stats.oecd.org/Index.aspx> (дата звернення: 28.01.2020).

11. Міністерство фінансів України: веб сайт URL: <https://index.minfin.com.ua/ua>.

12. Денисюк В.А. Комерціалізація результатів науково-дослідних робіт: проблеми і перспективи. *Вісник НАН України*. 2006. № 5. С. 39–53.

13. Лукашина М.В. Стратегічні напрями розвитку інноваційного підприємництва. *Економіка прогнозування*. 2009. № 8. С. 86–98.

REFERENCES:

1. Innovacijna Ukrajina 2020 : nacionaljna dopovidj (2015) [Innovative Ukraine 2020: national report] / za zagh. red. V.M. Ghejcja; NAN Ukrajiny. Kyiv. 336 p. (in Ukrainian)

2. Meljnyk O.S. (2014). Stan i problemy rozvytku innovacijnogho pidpryjemnyctva j naukovo-tekhnichnoji dijalnosti: [Status and problems of development of innovative entrepreneurship and scientific and technical activity] / Pershyj etap modernizaciji ekonomiky Ukrajiny: dosvid ta problemy / O.M. Alymov, O.I. Amosha ta in.; za zagh. red. V.I. Ljashenka; NAN Ukrajiny, In-t ekonomiky prom-sti; Kласичnyj pryvatnyj un-t. Zaporizhzhja: Kласичnyj pryvatnyj un-t. 798 p. (in Ukrainian)

3. Pavlenko I.A. (2007). Innovacijne pidpryjemnyctvo v transformacijnij ekonomici Ukrajiny: monografija [Innovative entrepreneurship in the transformational economy of Ukraine:]. Kyiv: KNEU, 248 p. (in Ukrainian)

4. Ljakh O.V., Ljashenko V.I., Kuzjmenko N.V. (2018). Konceptija instytucijnoji pidtrymky inkljuzyvnogho pidpryjemnyctva na rehionaljnomu rivni [The concept of institutional support for inclusive entrepreneurship at the regional level]. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*. No. 2(52). Pp. 212–232. (in Ukrainian)

5. Ivchenkova O.Ju., Krykunen K.M. (2018). Innovacijne pidpryjemnyctvo jak skladova strateghiji rozvytku ekonomiky Ukrainy [Innovative entrepreneurship as a component of the strategy of economic development of Ukraine]. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu* No. 3(53), Pp. 141–146. (in Ukrainian)
6. Khaustov V.K. (2018). Innovacijnyj vymir kursu Ukrainy na jevrintegraciju [Innovative dimension of Ukraine's course towards]. *Ekonomika i proghnozuvannya*. No. 2. Pp. 135–150. (in Ukrainian)
7. State Statistics Service of Ukraine: website. 2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (access date: 23.01.2020). (in Ukrainian)
8. Statystyka, zvity, plany. Derzhavne pidpryjemstvo «UKRAJiNSJKYJ INSTYTUT INTELEKTUALJNOJi VLASNOSTI» (Ukrpatent) [Statistics, reports, plans. State Enterprise "UKRAINIAN INSTITUTE OF INTELLECTUAL PROPERTY" (Ukrpatent)]: website. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/statistics> (access date: 19.01.2020). (in Ukrainian)
9. Education Statistics. Available Indicators. The World Bank : website. URL: <http://datatopics.worldbank.org/education/indicators> (access date: 19.01.2020).
10. OECD Statistics : website. URL: <https://stats.oecd.org/Index.aspx> (access date: 18.01.2020). (in Ukrainian)
11. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]: website URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/> (access date: 19.01.2020). (in Ukrainian)
12. Denysjuk V.A. (2006). Komerzializacija rezuljtativ naukovo-doslidnykh robit: problemy i perspektyvy [Commercialization of research results: problems and prospects]. *Visnyk NAN Ukrainy*. No. 5. Pp. 39–53. (in Ukrainian)
13. Lukashyna M.V. (2009). Strateghichni naprjamy rozvytku innovacijnogho pidpryjemnyctva [Strategic directions of development of innovative entrepreneurship]. *Ekonomika proghnozuvannya*. No. 8. Pp. 86–98. (in Ukrainian)